

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ“
ФАКУЛТЕТ „КОМАНДНО-ЩАБЕН“
КАТЕДРА „СУХОПЪТНИ ВОЙСКИ“

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“, специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство /Управление на сигурността и отбраната/“

Тема на дисертационния труд:

„РЕЛИГИОЗНАТА РАДИКАЛИЗАЦИЯ И ТРАНСГРАНИЧНАТА ОРГАНИЗИРАНА ПРЕСТЪПНОСТ – ВРЪЗКИ И ЗАВИСИМОСТИ“

Автор на дисертационния труд: **Мария Василева Вълнева**

Научен ръководител: **полковник доцент д-р Петър Господинов Маринов**

Рецензент: **проф. д-р Валентин Василев**

Висше училище по сигурност и икономика, Пловдив

- ✓ № 39480 - Регистър за научната дейност в Република България: <https://cris.nacid.bg/public/scientist-preview/29968>
- ✓ № 29680 - Регистър за академични длъжности и дисертации в НАЦИД: <https://ras.nacid.bg/dissertation-preview/29968>
- ✓ <https://www.researchgate.net/profile/Valentin-Vasilev>
- ✓ https://scholar.google.com/citations?user=J3V_qIAAAAAJ&hl=bg
- ✓ <https://orcid.org/0000-0002-0074-9578>

Основание за изготвяне на рецензията:

заповед № СИ29-РД03-106/03.05.2023 г. на Началника на ВА „Г.С.Раковски“, гр.София

София
2023

Проф. д-р Валентин Василев; рецензия; заповед № СИ29-РД03-106/03.05.2023 г. на Началника на ВА „Г.С.Раковски“, гр.София

I. Актуалност и значимост на разработвания в дисертационния труд проблем

Актуалността на разработката не буди никакви съмнение и е с висок ниво на дисертабилност.

Дисертационният труд на Мария Вълнева е разработен съгласно утвърдените изисквания на ВА и се придържа към традициите и високото качество на учебното заведение в тази посока.

В структурно отношение разработката е представена в увод, четири глави с изводи по всяка една от тях, както и с общи изводи и предложения (препоръки), по цялата работа, списък на използваните съкращения, списък на приложенията и списък на използваната литература.

Възприетият структурен план и методологията на изследването отчитат спецификата на обекта и контекста на научния проблем. Използвани са известни общонаучни методи за изследване като анализ, синтез, сравнение, експертни оценки и наблюдение, практически експерименти, както и са отчетени публикации и мнения на експерти по време на разработване на дисертационния труд. В тази връзка безспорно ролята на научния ръководител, доц. д-р Петър Маринов, е ключова и отразява и неговата безспорна експертиза в материята.

Авторите концептуални основи, са свързани с това, че религиозните стълкновения, подтикнати от радикализацията, не са останали в историята - особено в епоха на теократичен възход. Успоредно с ширещата се религиозна радикализация – особено в аспекта на исляма и макар по-малко и по отношение на християнството, се развива ефективно взаимодействие между структурите на насилствените псевдорелигиозни организации и тези на организираната международна престъпност. От тук и авторовия извод, че неслучайно в страните от постюгославското пространство освен трайно загнездили се джихадистки клетки, съставени от бойци на ДАЕШ, благоприятна почва намериха и мрежите на организираната престъпност. Процесите на разпространение на радикален ислям и организираната международна престъпност, активизирането на крайни десни националистически формации и в по-редки случаи и тероризъм не подминават България.

Научно-изследователските задачи и хипотези, изведени от докторант Вълнева, са правилно конфигурирани, макар и много като брой, като е било възможно те да бъдат окрупнени, като някои може да бъдат обединени, а други да отпаднат.

Правилно са формулирани целите и задачите на дисертацията, изложени са основните подходи и методи при осъществяване на изследването, представени са основните изисквания и аргументи за избора на методологията.

Целта на изследването е да се намерят решения в системата на национална сигурност за справяне с произтичащите предизвикателства от така дефинирания проблем, като на основата на изследване сред част от ромските общности върху

нивата на поведенчески и видими признаци на религиозна радикализация, както и отношението към престъпността, да се генерират ефективни решения и набележат мерки.

Поставената цел докторантката постига чрез успешно решаване на основните научно-изследователски задачи, посочени в увода на дисертационния труд.

II. Степен на проникване в проблема и оценка за състоянието на решаването му

Докторант Вълнева е навлязла в научния проблем до степен, която и е позволила да проведе необходимите научни изследвания и на тази основа е получила редица важни, полезни, научни и приложни резултати. Възприетият структурен план и подобрите методологии съответстват на тематично изведения проблем и осигуряват постигането на поставената цел, като е необходимо да се отбележи, че проблематиката е в балансирано отношение съотносима към традициите на катедрата и факултета в тази посока.

Използваните литературни източници */общо 103 на брой, стр. 271-279/*, личният опит от работа на терен, задълбоченото изучаване на различни публикации в областта на изследването, индивидуалните обсъждания с експерти, учени и практики и др. са позволили на докторантката да усвои необходимите знания за задълбочено изследване на същността и съдържанието на ключови характеристики, свързани с целите на дисертационното изследване.

Докторантката постига поставените цели и доказва работните хипотези на дисертационния труд.

III. Кратка аналитическа характеристика на естеството и достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд

Материалът, върху който се градят приносите на докторант Вълнева, в представения дисертационен труд е под формата на завършено, самостоятелно научно изследване на една строго специфична дейност.

Докторантката правилно е отчетел спецификата на обекта на изследването в контекста на научния проблем и удачно е подбрал подходяща методология за провеждане на изследването. Структурата на дисертационния труд се намира в унисон с първоначално определените цел и свързани с нея задачи, основна хипотеза и подхипотези, обект и предмет на изследването. По този начин изложен трудът представлява автентичната авторова позиция по проблематиката.

Като последователност структурата на научноизследователския труд е разпределена по следния начин: уводна част; изложение от четири глави, като в края на всяка са изведени по-важните изводи; заключение; списък с използваната

литература /103 източника/; таблици /2 броя/ и графики /19 броя/.

Първа глава е изградена на базата на различни теоретични постановки, разглеждащи проблема за религиозната радикализация в няколко аспекта – същност; факторите за възникване; етапите, през които преминава; класификацията на типовете радикализация /включително религиозната като характерна за различните конфесии/; индикаторите за нейното разпознаване. На стр. 20, авторката акцентира на това, че *„В България изследвания по линия на религиозната радикализация и особено в аспекта на исляма са належащи“*. Внимание е обърнато и на темата за пътищата към дерадикализация и деангажиране. Главата завършва с 11 авторови извода.

Във втора глава е представена информация за процесите, свързани с нагласите към религията, които се развиват сред ромите в България. Особен акцент се поставя върху тези от тях, които крият рискове и заплахи за националната сигурност. Информацията за процесите сред ромите е в контекста на връзката им с факторите, свързани с местните специфики на интеграционната политика и с тези, развиващи се в световен мащаб. Направен е обоснованият извод, че до голяма степен процесите на местна почва, свързани с разпространението на религиозната радикализация, са естествено продължение на наблюдаваните се в страните от Запада, а същевременно и на някои от Близкия и Среден изток. Така например, докторант Вълнева обобщава на стр. 108, че *„Политическата нестабилност, политическата „класа“ заради липсата си на морал разединява българското общество, включително по линия на етническа и религиозна принадлежност“*. За разлика от първа глава, където се прави преглед и анализ на чисто теоретични авторови позиции и по-малко такива, които почиват на конкретно провеждани изследвания, то във втора глава акцент се поставя върху научноизследователските трудове по проблема. Представени са както отделни авторови тези, така и правени изследвания от ключови в България институции и организации. Главата завършва с 9 извода.

В трета глава от дисертационния труд са разгледани и анализирани различни отделни авторови тези и правени от институции по-мащабни изследвания. Представена е литература както на български автори, така и на английски език. Маркирани са някои характеристики, заимствани от българската законодателна база, които са определящи за същността на организираната престъпна група и организираната престъпна дейност. На стр. 151, докторантката посочва *„В общи линии на родна почва забелязваме проекция на случващото се в западните страни, свързана с противопоставянето на общности с различни етно-религиозни и в не малка степен цивилизационни характеристики“*. Дадени са различни дефиниции на тези притиводържавни социални явления. Главата завършва с 9 извода.

В четвърта глава е представено ценно практическо изследване. Изследването на връзките между нагласите на ромите към религиозната

радикализация /в конкретика радикалния ислям/, нивата на поведенчески и видими признаци за наличие на развиващ се процес на възприятие на идеологията и техните атитюди към организираната престъпност и извършителите на незаконни деяния е крайно необходимо. Изведени са 12 извода. Особено интересни от изследователска гледна точка са т.нар. 4 броя кейсове /стр.240 - 257/ в които са представени конкретни ситуации и казуси от изследването. Този подход е особено новаторски и провокативен като изследователски инструментариум и заслужава адмирации.

Към главата са представени са и четири обобщени извода.

Заклучението е прецизно формулирано и представя ключовите моменти от разработката. Тук ключови се явяват думите на стр. 268, че *„разпространението на религиозната радикализация в България, в това число и радикалния ислям, е въпрос и проблем, по който тезите на научните среди, отговорните органи и институции, както и общественото мнение се различават – много често се намират и на двете крайности“*.

Връзката между увода, отделните глави и заключението е логическа и позволява да се придобие цялостна представа за научното изследване, което показва оригиналността и достоверността на представения научен труд като лично дело на докторант Мария Вълнева.

Към дисертационния труд са разработени и приложения /стр.280-285/, които допълват и поясняват основния текст.

IV. Основни научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд (същност и характер)

Научните и приложните приноси в дисертационния труд отразяват постиженията на докторанта и са атестат за неговите научни интереси.

Като цяло приемам и подкрепям авторските научни приноси, представени в края на дисертационния труд, но считам че са значителен брой и следва да бъдат прецизирани и дооформени, за да отразяват по-ясно и категорично постиженията на автора.

Сред по-важните приноси можем да открием:

Приноси с научен характер:

- ✓ Концептуално е изяснена същността на религиозната радикализация през призмата на връзките ѝ с екстремизма, фундаментализма и тероризма;
- ✓ Допълнени и доразвити са теоретичните постановки що се касае до обуславящите религиозната радикализация фактори, както и някои, които биха били тълкувани като обструкционистки;
- ✓ Допълнена е в теоретичен план темата за сходствата между международните престъпни организирани групи и „религиозните“ крайно радикални организации, извършващи мащабни убийствени и самоубийствени актове.

Приноси с научно приложен характер:

- ✓ Предложена е рамка за изследването на уязвимостта на респондентите по отношение индоктриниране идеологията на религиозната радикализация, включваща фактори, свързани със средата на функциониране, елементите на социалния статус и нагласите към родина и държава.
- ✓ Представени са факторите на средата и елементите на социалния статус, които оказват обструкционистко или предразполагащо към възприемане на идеологията на радикалния ислям влияние.
- ✓ Индикирана е рамка за промяна на държавната интеграционна политика, насочена към съобразяване с контекстуалните особености при живущите в етнически – обособените ромски квартали.
- ✓ Чрез case study е направен опит да бъдат проучени процесите на индоктриниране на идеологията на радикалния ислям сред част от ромските групи в България, както и характера на прилаганите към тях подходи в тази посока.
- ✓ Представени са идеи за ограничаването на разпространението на радикалния ислям и вливането в структурите на организираната престъпност при част от ромите в България.

V. Оценка на авторското участие в получаването на приносите

Заявеното авторство от докторантката в извършване на изследването, разработването на дисертационния труд, представените по темата публикации и научните и приложните приноси са основателни и аргументирани.

Открояващия се и задълбочен авторски стил и изказ и личният принос на докторантът за получаването на резултатите в дисертационния труд е основание да се направи извод, че изброените по-горе научни приноси са изцяло негово лично дело.

VI. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите по темата като цяло позволяват да се получи пълна представа за дисертационния труд, осигуряват необходимата публичност на научните приноси и на авторските постижения и допълват развитието на изследването по темата. Представените публикации са 4 /четири/, като една е в съавторство. И четирите са на български език и в български издания.

Приложимостта на получените в дисертационния труд резултати е полезна и необходима. Те могат да са полезни и да представляват интерес за всички лица, интересувани се от въпросите на радикализацията на ромското население в някои области, както и възможните превенции за нейното ограничаване в съвременни условия.

VII. Относно автореферата към дисертационния труд

Авторефератът на дисертационния труд е разработен в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. Той е в обем от 75 страници /в един файл-на български и английски език/. В него са изложени основните идеи и изводи по дисертационния труд и вярно отразява постигнатите от докторанта резултати.

VIII. Критични бележки

В процеса на рецензирането на представените дисертационен труд и автореферат са забелязани някои минимални технически слабости и пропуски, както и най-вече си позволяваме някои препоръки към бъдещата работа на докторанта, с което определено качеството на разработките и научните изследвания значително ще повиши своята стойност.

- ✓ Особени интересен момент би бил в бъдеще да се разшири обхвата на изследването чрез case study-модела и да се потърси критичен анализ на европейски и световни практики и да се изведат поредица от препоръки за разработването на публична политика в изследваната област, която се базира на „доказателства от добри решения и практики” (evidence based);
- ✓ Категорично е необходимо е да се разширят възможностите за приложение на научните изследвания на докторантката и да се апробират в практиката, както и да се включат по-широко в изучаваните учебни дисциплини на специалностите във Военна академия „Г.С.Раковски“.
- ✓ Следва да се положат необходимите усилия за апробирането и публикуването на резултатите от изследването в чужбина, с цел излизане от географските територии на страната от гледна точка на търсенето на широка дискусия по възможностите за възможността на пренос и трансфер на добри практики /бенчмаркинг/ в материята, обект на настоящата дисертация;
- ✓ Препоръчвам на докторант Вълнева да насочи изследователските си усилия и към намирането на допирните точки между нейните виждания за ефективно управление със стратегическото управление. В този контекст, голяма част от идеите заложили в настоящия труд могат да получат една значителна „широта“ при прилагането си, а като цяло и да придобият вид на своеобразен „научен проект“, готов за финансиране и апробиране, включително и със средства на Европейския съюз;
- ✓ Във връзка с горната препоръка - да се потърсят аргументи в бъдещите изследвания на докторантката и в посока на използването на „бенчмаркинга“ като управленски инструмент за сравняване и идентифициране на добри практики. Това би улеснило както процесите по сравнение, така и апробирането и приложението на добрите практики и идеи, с които изобилства дисертационния труд, особено в аналитичната

му част, и би помогнало акцентите в него да се превърнат в своеобразна платформа за нови политики в областта на превенцията в тази особено чувствителна проблематика!;

- ✓ Преосмислянето на някои от концептуалните идеи за изграждане на системи за сигурност в последните години се опират все повече и на идеите за устойчивост в политиките на всички нива. В тази връзка препоръчвам на докторантката да се запознае с изследванията на Институт „Уърлдуоч“ от последните години и в бъдещите си разработки би било уместно да се разгърнат тезите на концепцията за „устойчиво развитие на моделите за управление“, който релира прекрасно с част от идеите на докторант Вълнева;

Посочените възможности и препоръки не омаловажават достойнствата на дисертационния труд и не влияят върху научните приноси, а ще допринесат за тяхното по-прецизно разкриване.

IX. Други въпроси

Нямам други въпроси, по които да се вземе отношение в настоящата рецензия.

X. Заключение

Цялостната оценка на научния труд позволява да се направи извода, че разработката **„Религиозната радикализация и трансграничната организирана престъпност – връзки и зависимости“** представлява актуално и самостоятелно научно изследване, в което са постигнати резултати от научен и практически интерес и отговаря на изискванията за дисертация за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

Като цяло съдържанието показва, че докторантката е в състояние да осъществява самостоятелно научна и практико-приложна дейност с висока степен на практическа приложимост.

Формалните изисквания по процедурата са изцяло изпълнени, като приложената документация по процедурата е пълна и комплектована по улесняващ оценяващият начин.

Организирането и документацията по процедурата, администрирани от страна на учебното заведение изцяло покрива нормативните изисквания, заложили в българското законодателство.

Изложеното дотук предполага да приема дисертационния труд за завършен, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника към него и вътрешните нормативни документи на Военна академия „Г.С.Раковски“.

Това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното

жури да гласуват положително за присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“, специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство /Управление на сигурността и отбраната/“ на **Мария Василева Вълнева**.

27.05.2023 г. гр. Благоевград

РЕЦЕНЗЕНТ:

проф . д-р Валентин Василев

REVIEW

of a dissertation to obtain the educational and scientific degree
"Doctor" in professional direction 9.1. "National security",
major "Organization and management outside the sphere of material production
/Management of security and defense/"

Dissertation topic:

**"RELIGIOUS RADICALIZATION AND CROSS-BORDER
ORGANIZED CRIME – CONNECTIONS AND DEPENDENCIES"**

Author of the dissertation: **Maria Vasileva Valneva**

Scientific supervisor: colonel associate professor **Dr. Petar Gospodinov
Marinov**

Reviewer: **Prof. Dr. Valentin Vasilev**

Blagoevgrad 2023

I. Relevance and significance of the problem developed in the dissertation work

The dissertation work of the doctoral student Maria Valneva was developed according to the requirements of the BA. The structure of the content consists of an introduction, four chapters with conclusions on each of them, as well as with general conclusions and proposals (recommendations), on the whole work, a list of used abbreviations, a list of appendices and a list of used literature.

The specificity of the object and the context of the scientific problem are taken into consideration by the established structural plan and research methodology. During the formation of the dissertation work, general scientific research techniques such analysis, synthesis, comparison, expert assessments and observation, practical experiments, publications, and expert opinions were documented. The field of the scientific leader, Assoc. Dr. Petar Marinov, is unquestionably significant in this context and exhibits his undeniable expertise in the field.

The theoretical foundations of the author relate to the idea that religious conflicts caused by radicalism have not persisted in history, particularly in an era of theocratic ascendancy. An excellent link is growing between the organizational structures of violent pseudo-religious groups and those of organized international crime, which is occurring concurrently with the growth of religious radicalization, particularly in the context of Islam and, to a lesser degree, in relation to Christianity. Activation of extreme right-wing nationalist groups, the rise of radical Islam, organized international crime, and, in rarer instances, terrorism do not escape Bulgaria.

Although many, the scientific study goals and hypotheses proposed by doctorate candidate Valneva are well-configured, and it was possible to consolidate them, combine some of them, and discard others.

Based on research among some of the Roma communities on the levels of behavioral and visible signs of religious radicalization, as well as the attitude towards crime, the research's goal is to find solutions in the national security system to deal with the challenges arising from the problem defined in this way to come up with workable answers and choose appropriate actions.

By successfully completing the primary research activities listed in the beginning of the dissertation, the doctorate candidate meets the objectives established for them.

II. Degree of penetration into the problem and assessment of the state of its solution

Valneva, a doctoral candidate, joined the scientific problem to the extent that she was capable of carrying out the necessary research, and on this foundation, she was able to produce

a number of significant, beneficial, scientific, and applied findings. It is important to highlight that the problem is in a balanced way attached to the traditions of the department and the faculty in this direction. The adopted structural plan and the chosen approaches conform to the thematically formed challenge and ensure the achievement of the stated objective.

The used literary sources /total 103 in number, pp. 271-279/, the personal experience of working in the field, the in-depth study of various publications in the field of research, the individual discussions with experts, scientists and practitioners, etc. have allowed the doctoral student to acquire the necessary knowledge for an in-depth study of the nature and content of key features related to the objectives of the dissertation research.

The doctoral student achieves the set goals and proves the working hypotheses of the dissertation work.

III. Brief analytical description of the nature and credibility of the material on which the contributions of the dissertation work are built

The dissertation work that has been presented uses material from a completed, independent scientific study of a strictly specific activity in one of the nation's ethnic communities. The study covers the ethnic, religious, cultural, and social aspects of the community in question, though only a portion of it is mentioned. This material serves as the foundation for doctoral candidate Valneva's contributions.

The doctorate candidate chose an acceptable approach for carrying out the research after properly evaluating the specificity of the research object in the context of the scientific challenge. The primary hypothesis and supporting hypotheses, the aim and subject of the research, as well as the first established goal and related tasks, are all in accord with the dissertation's framework. In this way, the work that is being presented reflects the author's true viewpoint on the subject.

The study paper's structure is divided up as follows in order: introduction; a four-chapter exposition with the most important findings stated at the end of each chapter; conclusion; list of used literature /103 sources/; tables /2 pieces/ and graphs /19 pieces/.

The first chapter examines the issue of religious radicalization from a variety of perspectives, including its essence, causes, stages, classification of the different types of radicalization (including religious radicalization as a characteristic of various denominations), and indicators for its detection. It is based on a variety of theoretical positions. The author states on page 20 that "In Bulgaria, research on religious radicalization and especially on the aspect

of Islam is urgent." The concept of deradicalization and disengagement pathways is also discussed. The chapter ends with 11 authors' conclusions.

Information is provided in the second chapter about the changes occurring in the views of the Roma in Bulgaria toward religion. The ones that pose dangers and threats to national security are given special attention. The reader is given information regarding the processes among the Roma in the context of how those processes relate to local and global variables relevant to the integration policy's development.

It was correctly concluded that processes associated to the growth of religious radicalization on local soil are, in large part, a natural continuation of those seen in Western countries and, concurrently, in some of the Near and Middle East. In contrast to the previous chapter, which reviewed and analyzed author perspectives that were simply theoretical and less on the basis of explicitly completed research, the focus of the second chapter is on scientific research projects that address the issue. There are both individual author theses and research reports from significant Bulgarian institutions and organizations. The chapter ends with 9 conclusions.

The third chapter of the dissertation examines and analyzes a variety of individual author theses and larger-scale investigations conducted by institutions. Both English-language and works by authors from Bulgaria are included. There are some characteristics that have been markedly taken from the Bulgarian legislative framework and are defining for the nature of organized crime and organized criminal activities. The chapter ends with 9 conclusions.

The fourth chapter presents a useful case study. It is crucial to investigate the connections between Roma attitudes toward religious radicalization, particularly radical Islam, levels of behavioral and visible evidence of the presence of an evolving process of perception of the ideology, and their attitudes toward organized crime and those who commit illegal acts. 12 conclusions are drawn. The so-called "4 cases" (pages 240–257), which offer specific circumstances and case studies from the research, are particularly intriguing from a research perspective. This approach is particularly innovative and provocative as a research tool and deserves admiration.

The logical connections between the introduction, the several chapters, and the conclusion enable the reader to have a general understanding of the scientific research, demonstrating the originality and authenticity of the provided scientific work as a personal effort by doctorate candidate Maria Valneva.

The dissertation includes attachments (pages 280–285) that support and explain the main material.

IV. Main scientific and scientific-applied contributions in the dissertation work (essence and character)

The scientific and applied contributions in the dissertation work reflect the achievements of the doctoral student and are a certificate of his scientific interests.

I generally agree with and support the author's scientific contributions that are described at the dissertation's conclusion, but I think that given their importance, they should be improved and rewritten to more accurately and definitively reflect the author's accomplishments.

VI. Assessment of dissertation publications

Publications on the subject as a whole give readers a complete picture of the dissertation's work, give the essential publicity to the author's achievements and scientific contributions, and improve the field's current state of knowledge. The presented publications are 4 /four/, one of which is co-authored. All four are in Bulgarian and in Bulgarian editions.

Among the more important contributions we can highlight:

Contributions of a scientific nature:

- In theory, it has been added that there are parallels between large-scale murder and suicide committed by "religious" extreme radical organizations and worldwide criminal organized criminal organizations.

Contributions of a scientific nature

- A framework is suggested for the study of participant vulnerability to being educated with the ideology of religious radicalization, which includes elements of social status, attitudes toward home and country, and factors related to the functioning environment.
- An effort was made to analyze the processes of radical Islamist ideology indoctrination among some Roma groups in Bulgaria through a case study, as well as the types of tactics used to influence them in this direction.
- There are suggestions for preventing some Roma in Bulgaria from assimilating into the networks of organized crime and the propagation of radical Islam.

V. Evaluation of the author's participation in the receipt of contributions

The doctoral student's stated authorship of the study, the creation of the dissertation, the publications on the subject, and the scientific and applied contributions are supported by evidence.

It is reasonable to conclude that the scientific discoveries described above are totally the doctoral student's own work given his unique writing style and personal involvement in achieving the dissertation's findings.

VI. Assessment of dissertation publications

Publications on the subject as a whole give readers a complete picture of the dissertation's work, provide the essential publicity to the author's accomplishments and scientific contributions, and advance the field's body of knowledge. Four publications are being presented, one of which is co-authored. Each of the four is available in a Bulgarian edition.

The results of the dissertation work must be applicable in order to be beneficial. They can be helpful and interesting to anyone concerned about the radicalization of the Roma population in particular locations and potential safeguards against it in the present.

VII. Concerning the dissertation work's abstract

The dissertation's abstract was created in compliance with PPZRASRB and ZRASRB specifications. It is in one file with a volume of 75 pages that is both in Bulgarian and English. It accurately represents the outcomes attained by the doctoral student and summarizes the dissertation's important points and conclusions.

VIII. Critical notes

Some minor technical flaws and omissions were found while reviewing the dissertation and abstract that were submitted, but we also allow ourselves to make some recommendations for the doctoral student's future work that will unquestionably improve the quality of advancements and scientific research significantly.

- A particularly interesting point would be to broaden the research's focus using the case study model in the future, seek a critical analysis of European and global practices, and develop a number of recommendations for the creation of public policy in the research area that is "evidence of good decisions and practices" (evidence based). This is a relatively new method of doing research and developing public policy that is employed in certain other EU nations and that Bulgaria and the EU can use when undertaking reforms in the public sector;

- The necessary efforts should be made to test and publish the research's findings abroad in order to leave the country's geographical borders and pursue a broad discussion on the potential for the transfer of good practices/benchmarking/ in the subject matter of this dissertation;
- I advise doctorate candidate Valneva to focus her research efforts on identifying the intersections between her ideas about strategic management and successful management. In this setting, many of the concepts presented in the current work can be used broadly and, in general, take on the appearance of a type of "scientific project," suitable for funding and testing, including with money from the European Union;

The possibilities and suggestions mentioned will help reveal the scientific contributions more precisely without diminishing the value of the dissertation work or its merits.

However, these flaws can be fixed before the dissertation work is presented to the scientific jury and do not significantly affect the dissertation work or the assessment of the doctoral student's accomplishments.

IX. Additional issues

I have no other issues to address in this review.

X. Conclusion

The overall evaluation of the scientific work enables us to draw the conclusion that the study "Religious radicalization and cross-border organized crime - connections and addictions" represents an up-to-date and independent scientific study in which results of scientific and practical interest have been achieved and meets the requirements for a dissertation for award of an educational and scientific degree "doctor".

The material generally demonstrates the PhD student's capacity to conduct independent scientific and practically applicable activities with a high level of practical applicability.

The procedure's formal requirements are fully satisfied, and the associated documentation is comprehensive and done so in a way that makes the evaluation easy.

The educational institution's management of the procedure's organization and documentation fully complies with the regulatory specifications outlined in Bulgarian law.

According to what has been said so far and in accordance with the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, its Regulations,

and the internal normative documents of the G.S. Rakovski Military Academy, I have reason to accept the dissertation work as finished.

This gives me the reason to propose to the respected members of the department council to vote positively for the awarding of the educational and scientific degree "Doctor" in professional direction 9.1. "National security", specialty "Organization and management outside the sphere of material production / Management of security and the defense/" of **Maria Vasileva Valneva**.

27.05.2023

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'B. Vasilev', is centered on the page.

Reviewer: **Prof. Dr. Valentin Vasilev**